

Magdalena Pataj

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID: 0000-0003-1578-8075

Sprawozdanie z konferencji *Współczesne Media 13: Dziennikarstwo jakościowe* (Lublin, 27-28 kwietnia 2022 r.)

W dniach 27-28 kwietnia 2022 roku w Lublinie odbyła się trzynasta odsłona konferencji z cyklu „Współczesne Media”, tym razem poświęcona problematyce dziennikarstwa jakościowego. Organizatorem spotkania była Katedra Dziennikarstwa Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS.

Podczas dwudniowych obrad odbyły się trzy sesje plenarne, wydzielono także sekcje tematyczne, tj. *Problemowe dziennikarstwo jakościowe*, *Rodzaje dziennikarstwa jakościowego*, *Genologia i formy wypowiedzi*, *Kompetencje dziennikarzy*, *Uwarunkowania prawne i etyczne*.

Po uroczystym otwarciu konferencji rozpoczęły się pierwsze obrady plenarne. Dr hab., prof. UR Wojciech Furman w swoim wystąpieniu podjął próbę odniesienia się do pytania postawionego w tytule referatu: „Na czym polega jakość dziennikarstwa?”. Jako kolejny głos zabrał dr hab. Bartłomiej Maliszewski (UMCS), który zastanawiał się nad problemem „Mieć czy być? – prasowy (meta)dyskurs o dziennikarstwie jakościowym”. Następnie uczestnicy konferencji mogli wysłuchać prezentacji prof. dra hab. Jana Krefta (UG) pt. „Kto jest *prawdziwym* dziennikarzem? – o negocjowaniu tożsamości. Na gruzach tradycyjnej i o nowej jakości w dziennikarstwie – wnioski teoretyczne”. Jako ostatni w tej części zabrał głos prof. dr hab. Michał Drożdż (UPJPII) z wystąpieniem „Etyczność jako narzędzie diagnostyczne dziennikarstwa jakościowego”.

Po obradach plenarnych rozpoczęły się trzy równoległe sekcje. Pierwszą z nich, poświęconą problemowemu dziennikarstwu jakościowemu, otworzył referat dr Joanny Sosnowskiej (KUL) oraz dr Anety Wójciszyn-Wasil (KUL) zatytułowany „Audiowizualne dziennikarstwo naukowe w kontekście dziennikarstwa jakościowego”. Dr Ilona Dąbrowska (UMCS) skupiła się z kolei na problemie „Edukacji przez media i do mediów”.

W części poświęconej klasyfikacji dziennikarstwa jakościowego jako pierwsza głos zabrała dr Dominika Popielec (UKW) omawiając „FRONTSTORY.PL jako przykład redakcji zorientowanej wyłącznie na dziennikarstwo śledcze”. Następnie dr Justyna Maguś (UMCS) przedstawiła „Raport o stanie świata”, traktując go jako działania wpisujące się w założenia dziennikarstwa jakościowego. Dr Marta

Więckiewicz-Archacka (UWM) omówiła zamysł *slow news*, obrazując tę koncepcję serwisem internetowym Tortoise. Inny przykład działań mieszczących się w zagadnieniu dziennikarstwa jakościowego zaprezentowała dr hab., prof. UŁ Monika Worsowicz, przywołując portal Onet. Jako ostatnia w tej części głos zabrała dr Kinga Adamczewska (UAM), omawiając „Dzienniki opinii i dzienniki tabloidowe w mediach społecznościowych – zaangażowanie i przepływ informacji w czasie kampanii wyborczej”.

W sekcji poświęconej geneologii i formom wypowiedzi mgr Michalina Pokorska (UŁ) zaprezentowała analizę strukturalno-pragmatyczną delimitatorów inicjalnych oraz finalnych, ilustrując zjawisko działaniami w wybranych radiowych serwisach informacyjnych. Kolejna prelegentka, dr hab., prof. UŁ Beata Grochala wygłosiła referat pt. „Dziennikarstwo jakościowe a wzorce gatunkowe i ich realizacje w dziennikarstwie sportowym”. Następnie uczestniczki, dr Aleksandra Kalisz (UŚ) oraz dr Ewelina Tyc (UŚ), przedstawiły wyniki badań nad telewizyjnym koncertem życzeń w kontekście genologicznym. Tę część zamknął referat prof. dr hab. Nataszy Ziółkowskiej-Kurczuk (UMCS) zatytułowany „Podróżować i mieszkać w pociągu. Reportażowe książki podróżnicze Paula Theroux”.

Po pierwszej turze obrad w sekcjach rozpoczęły się kolejne obrany plenarne. Otworzyło je wystąpienie dr hab. Pauliny Olechowskiej (US) poświęcone „Krytyce mediów jako instrumentu jakościowego dziennikarstwa: tradycje, obszary badań, wyzwania i warunki skuteczności”. Jako następny wystąpił dr hab., prof. UO Marek Chyliński, analizując „Kryteria jakości jako zmienne modelujące dyskurs dziennikarski”. Natomiast dr hab. Marcelina Zuber (UWr) zwróciła uwagę na „Rolę dziennikarstwa jakościowego w komunikowaniu o nauce”.

W ostatniej części pierwszego dnia odbyły się cztery sekcje. W pierwszej ponownie rdzeniem dyskusji była kwestia problemowego dziennikarstwa jakościowego. Dyskusję otworzył prof. dr hab. Wojciech Misztal (UPJPII), który wygłosił referat pt. „Stosunek do religii a upowszechnianie dziennikarstwa jakościowego”. Jako kolejny swoje wyniki badań zaprezentował ks. dr Rafał Jakub Pastwa (KUL), który skupił się na roli mediatyzacja religii w postępującym procesie sekularyzacji. Panel zakończył ks. dr Sławomir Soczyński (UPJPII), pochylając się nad rolą kategorii tabu w mediach.

W sekcji B dyskusja rozpoczęła się od prezentacji wyników badań przeprowadzonych przez dr hab. Monikę Grzelkę (UAM) oraz dr hab., prof. UAM Agnieszkę Kulę – wystąpienie pt. „O jakości przytoczenia w mediach jakościowych (profile tygodników opinii w mediach społecznościowych)”. Następnie dr hab., prof. UMCS Marta Wójcicka omówiła temat „*Czytając między mediami... Marsz Niepodległości (2021) w przekazie medialnym*”, zaś dr hab., prof. UJ Marzena Barańska skupiła się na zagadnieniu „Doxing a prawa użytkowników mediów społecznościowych”. Tę

sekcję zamknął referat dr hab. Agaty Opolskiej-Bielańskiej (UW), przedstawiający relacje pomiędzy człowiekiem a mediami w dobie pandemii.

Trzecią sekcję otworzył referat dr hab., prof. UMCS Magdaleny Piechoty (UMCS). Badaczka nakreśliła „Portret artysty we współczesnym reportażu”, z kolei dr hab., prof. UJ Wojciech Kajtoch skupił się na reportażach autorstwa Wojciecha Pestki. Kolejna prelegentka, dr hab. Klaudia Cymanow-Sosin (UPJPII), kontynuując wątek reportażu, skupiła się na formie radiowej, wybierając audycje w Radiu Kraków. Następnie dr Agata Fijuth-Dudek (UMCS) odniosła się do reportażu Pawła P. Reszki, jako działań będących egzemplifikacją założeń dziennikarstwa jakościowego. Z kolei dr Bogumiła Fiołek-Lubczyńska (UŁ) przeanalizowała „Reportaż telewizyjny w służbie dziennikarstwa poszukującego prawdy o człowieku i świecie”.

Czwartą z części poświęcono kompetencjom dziennikarzy. W pierwszej kolejności zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych przez zespół: dr hab., prof. UAM Agnieszka Stępińska, dr Kinga Adamczewska (UAM), dr Ewa Jurga-Wosik (UKSW), dr Bartłomiej Secler (UAM), mgr Denis Halagiera (UAM), mgr Daria Zadrożniak (UAM), lic. Karolina Łapińska (UAM) – referat pt. „Usługa, rozrywka, czy służba obywatelska? Role pełnione przez polskich dziennikarzy w świetle badań empirycznych”. Następnie dr hab., prof. KUL Małgorzata Gruchola oraz dr Małgorzata Sławek-Czochra (KUL) omówiły temat: „Robodziennikarstwo: od kreatora do *nadzorczy*. Zmiany statusu dziennikarza”. Kolejno dr Anna Musialik-Chmiel (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) zwróciła uwagę na „Dziennikarstwo jakościowe i fact-checking. Wieloaspektowy charakter współczesnych standardów redakcyjnych i dziennikarskich praktyk w aspekcie weryfikacji informacji”, natomiast dr Marta Jarosz (UKSW) poszukiwała odpowiedzi na pytanie zadane w tytule: „Tworzenie czy przetwarzanie? O jakości źródeł informacji w portalach i prasie drukowanej – na przykładzie treści publikowanych w portalu *dziennik.pl* i na łamach *Dziennika Gazety Prawnej*”.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się obradami plenarnymi. Zainicjował je dr hab., prof. UMCS Jan Pleszczyński referatem: „Media i dziennikarstwo jakościowe w epoce populizmu, czyli jak się włamać do monad bez okien”. Jako kolejna głos zabarała dr hab., prof. UŚ Magdalena Ślawska, która omówiła zależności pomiędzy dziennikarstwem jakościowym a kategorią świadomości gatunkowej. Dr hab., prof. UR Maria Krauz wraz z dr hab., prof. UR Wiolettą Kochmańską skupiły się na „Wyznacznikach dziennikarstwa jakościowego na przykładzie tekstu *Samotność: całun w spirytusie*”, natomiast dr hab., prof. UMCS Anna Dunin-Dudkowska wyróżniła „7 cech dziennikarstwa jakościowego w badaniach anglojęzycznych”.

Po obradach odbyły się dyskusje w sekcjach. Ponownie pochylono się nad problemowym dziennikarstwem jakościowym. Dr Ewa Modrzejewska (UW) oraz mgr Dagmara Mateja (UW) omówiły proces wizualizacji danych, osadzając go na tle

dziennikarstwa jakościowego. Jako przykład ilustrujący Autorki wybrały polskie treści prasowe dotyczące wybranych konferencji klimatycznych ONZ. Dr Bartłomiej Łódzki (UWr), pozostając w temacie zagadnień klimatycznych, zaprezentował referat „Zmiany klimatu i polityka klimatyczna. Rola mediów globalnych w jakościowym relacjonowaniu kwestii transnarodowych”.

W sekcji poświęconej rodzajom dziennikarstwa jakościowego wyniki swoich badań prezentował m.in. dr Rafał Kuś (UJ). Badacz skupił się na programie „Voice of America”, traktując go jako medium jakościowe. Dr Joanna Bachura-Wojtasik (UŁ) zaprezentowała „Kategorię *czulego narratora* w dźwiękowych audycjach artystycznych o Shoah”, natomiast dr Tomasz Płonkowski (UKSW) zaprezentował *case study* serwisu „Wszystko, co najważniejsze”. Na zakończenie tej części głos zabrała dr Iwona Grodź (WSUS), prezentując referat: „WARTOŚĆ I JAKOŚĆ. Casus dziennikarstwa kulturalnego”.

W sekcji C skupiono się ponownie na kategorii form wypowiedzi. Dyskusję rozpoczęła dr Katarzyna Zdanowicz-Cyganiak (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) omawiając: „Wpływ kultury konfesyjnej na dziennikarstwo jakościowe”. Dr hab., prof. UMCS Aneta Wysocka zwróciła uwagę na „Indywidualizację stylu we współczesnej felietonistyce popularnonaukowej”, z kolei dr hab. Krzysztof Kaszewski (UW) odpowiadał na pytanie „Co nazywa się felietonem w mediach o grach wideo?”. Felietony o tematyce sportowej, których autorem jest Rafał Stec, zostały omówione przez dra Patryka Iwańczyka (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Komisji Edukacji Narodowej w Lublinie).

W sekcji poświęconej kompetencjom dziennikarzy jako pierwsza wystąpiła dr Katarzyna Drąg (UPJPiI), wygłaszając referat, „Ku dziennikarstwu jakościowemu na przełomie XIX i XX w. – tropy kompetencji”. Następnie dr hab., prof. UKSW Rafał Leśniczak skupił się na „Dziennikarstwie jakościowym w ujęciu Luki Brajnowicia”. Kolejny prelegent, dr Jacek Wojsław (UG), poddał analizie „Daniela Passenta potyczki z historią: w poszukiwaniu dziennikarskiego wzorca osobowego”, zaś dr hab., prof. UKSW Krzysztof Stępnia zwrócił uwagę na trudności dziennikarzy danych podczas pandemii COVID-19.

Ostatnia sekcja została poświęcona kontekstom prawnym i etycznym. Dyskusję zainicjowała dr hab., prof. UAM Barbara Sobczak, omawiając „Łamanie zasad etyki dziennikarskiej w świadomości odbiorców mediów na podstawie orzeczeń Rady Etyki Mediów”. Następnie głos zabrał dr Paweł Urbaniak (UWr), podnosząc kwestię samoregulacji mediów w odniesieniu do dziennikarstwa jakościowego. Dr Paweł Kuca (UR) zbadał „Wpływ kapitału zagranicznego na rynek prasy drukowanej w regionie podkarpackim w latach 1993-2020”, a dr Elżbieta Pawlak-Hejno (UMCS) podjęła próbę odpowiedzi na pytanie, czy mechanizm crowdfundingu może przyczynić się do rozwoju dziennikarstwa jakościowego. Dr Wojciech Magus

(UMCS) przeanalizował „Radio 357 jako przykład innowacyjnego wykorzystania nowoczesnych technologii w pracy dziennikarskiej”.

Trzynasta odsłona ogólnopolskiej konferencji naukowej „Współczesne Media” obfitowała w ciekawe referaty poświęcone problematyce dziennikarstwa jakościowego. Wyniki badań były przyczynkiem do gorących dyskusji, wieńczących każdą z części spotkania. Zaprezentowane wyniki badań pokazały, że tytułowe zagadnienie konferencji jest obszarem szerokim poznawczo, wymagającym stałej refleksji badawczej, głównie ze względu na zmieniający się świat mediów i dziennikarstwa. Spojrzenie krytyczne, obecne w wystąpieniach, wydaje się niezwykle potrzebne do wypracowania pewnych refleksji dotyczących jakości współczesnego dziennikarstwa w ogóle.